

La det tørke!

Fukt kan forekomme i store mengder innendørs. Det kommer fra oss mennesker og våre aktiviteter, fra byggematerialene eller lekkasjer i konstruksjonen. Før vi maler, lakkerer eller legger gulv, må vi være sikre på at underlaget er tørt nok.

Malingskolen

10

Fukt innendørs

Måter å unngå fukt fra å trenge inn i konstruksjonen på fra utsiden var tema for forrige Malingskole. Denne gang ser vi på fukten som finns inne i huset: hvilke skader kan den forårsake, og hvordan unngår vi det?

Tidligere publisert i Malingskolen:

- 1 (nr. 4/2010): Hvorfor maler vi, og hva er maling?
- 2 (nr. 5/2010): To typer tørring
- 3 (nr. 6/2010): Den viktige vedheften
- 4 (nr. 1/2011): Godt grunnet, godt malt!
- 5 (nr. 2/2011): Vedvarende vedheft med grunning
- 6 (nr. 3/2011): Den viktige vasken
- 7 (nr. 4/2011): Finn roen i skrapejobben
- 8 (nr. 5/2011): Den farlige fukten
- 9 (nr. 6/2011): Slik unngås fiende No. 1

Foto:LTH

BYGGFUKT

Mange byggematerialer inneholder mye vann – betong, avretningsmasser og treverk er noen eksempler. Dessuten skjer bygging og materialoppbevaring lenge utendørs – i all slags vær... Materialene må derfor gis tid til å tørke ut før de bygges inn, males over eller tettes til på andre måter.

– I dag bygges hus med strenge tetthetskrav. De pottetette husene medfører en fare for at vi bygger inn restfukt fra materialene, sier malermester Ole Andreas Klaveness.

Kombinasjonen trestendere og døde platematerialer slik som gips, kan være uheldig om stenderne ikke er tørket ut tilstrekkelig ved montering.

– Hvis jeg ser krympesprekker i et nybygg, ringer varselbjellene. Det er et tegn på at fukt er blitt innestengt, kanskje er det fare for råte også?

Hvis ikke betong eller avretningsmasse tørkes ut tilstrekkelig før det legges belegget på, vil fukten løse opp limet, med vond lukt og bobler i belegget som følge.

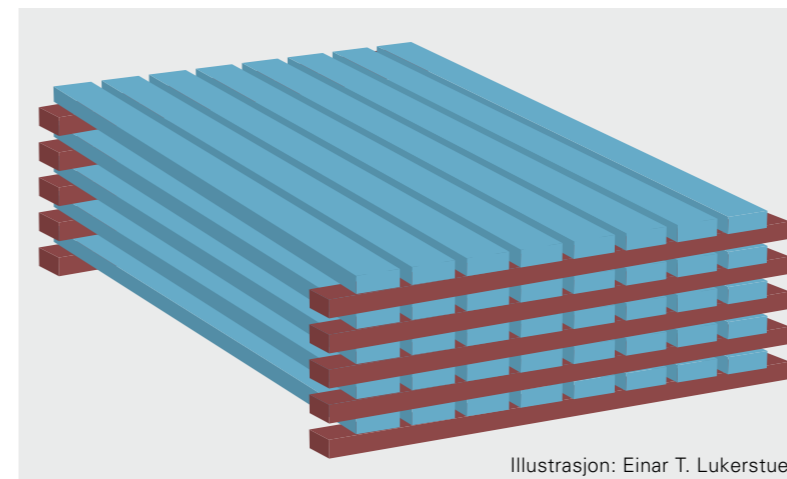
LIMVIRKNING FRA OVERFLATEBEHANDLINGEN

Noen lakker og vanntynnede malinger har meget sterk limvirkning. Det kan føre til at noen bord sitter sammen også når de krymper, og at det dannes få, men store sprekker mellom andre bord. Det kan også bli sprekker i overleppen på noten, sprekker i den tynne delen av en profil, sprekker midt på bordet og skader på overflatebehandlingen.

AKKLIMATISERING AV INTERIØRTRE

17 % Fuktinnhold i lister og panel ved levering til byggeplass

12 % Ideelt fuktinnhold i panel og listverk ved montering

Illustrasjon: Einar T. Lukerstuen

Ved levering til byggeplassen er fuktinnholdet vanligvis flere prosent høyere enn etter montering, også sett ut fra et årsgjennomsnitt. For å unngå krymping og oppsprekking etter montering, bør listverket akklimatiseres i et kontrollert klima, slik at det før montering har den samme luftfuktigheten som råder i bygningen.

– Ved nybygg er det bra å ta inn listverket og legge det på strø i 14 dager før montering, gjerne under press slik at det holder seg rett, sier Klaveness.

– Dette forutsetter selvfølgelig et tett og oppvarmet bygg, sier han.

■ Innvendig panel bør overmales når det er på sitt tørreste, det vil si mot slutten av fyringssesongen.

■ For å unngå krympesprekker kan man ved nymontering male panelet før det monteres. Ved å påføre grunning og mellomstrøk før montering, og toppstrøk etterpå, vil ikke eventuelle krympesprekker være synlige.

■ Ved innerhjørner på gjæringer er det mulig å se sprekker på 2–3 mm vinterstid.

For yrkesstolte snekkere er det en selvfølge å bruke lim ved gjæring av dør- og vindusomramminger i tillegg til å spikre geriktene fast. Da holder det litt bedre sammen. Viktigst er imidlertid å se til at treverket er tørt nok før montering.

BEVEGELSESRUM FOR GULVET

Treverk krymper mye mer på bredden enn på lengden, og ved montering av gulv er det viktig å gi bordene rom til å svulle. Derfor skal produsentens anvisninger om minste klaring mellom vegg og bord overholdes.

– Jeg har sett vegger som er blitt skjøvet ut av gulvbord, sier Ole Andreas Klaveness. Vanligere er det dog at manglende klaring mellom gulv og vegg medfører at gulvet vil få buler.

Lamellparkett beveger seg mindre enn heltre grunnet fukt, siden de er bygd opp av flere lag med fiberretningen vinkelrett på hverandre.

Lamellparkett leveres i vakuumpakker som ikke skal åpnes før umiddelbart før montering. Fra fabrikk inneholder de cirka 6 % fukt, og hvis emballasjen blir brutt og rommet ikke er tørt nok, kan gulvet bli ødelagt.

TREGULV OG VARME

Tregulv sammen med gulvvarme medfører ekstra uttørring, men er håndterlig hvis gulvbordene ved montering har lav fuktighet, helst 6–8 % RF. Ellers vil store sprekker og eventuelt også kvinging oppstå.

Foto: Heidi Wexels Riser

KJELLERE

– I gamle hus blir kjellere ofte innredet som oppholdsrom, vaskerom eller bad. Tilførselen av fukt til et rom med dårlig ventilasjon vil føre til at fukten kondenserer mot de kalde veggene. Det kan føre til fuktskader, sier Ole Andreas Klaveness.

Tegn på fuktskader er kjellervegger og -gulv med synlige saltutslag, pussavskalling, og flassende maling er tegn på fuktinntrengning. Det kan også ha oppstått mugg og råtesopp på bygningsdeler eller innredning, og fuktskader på gulvbelegg.

Gamle hus har ofte enkel gulvkonstruksjon der fukt kan trenge opp, og for dårlig drenering som fører til stort vanntrykk på grunnmuren.

– Består gulvkonstruksjonen av en tynn betongplate støpt på sprengsten, noe som var en vanlig byggemåte, kan man gjerne pigge opp betongen, grave ut stein og legge plast og isolasjon før man støper nytt gulv, sier Klaveness.